

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Satori és Lutter Ügyvédi Iroda által képviselt I. rendű és a Wéber Judit Ügyvédi Iroda által képviselt II. rendű felpereseknek a dr. Szilágyi Beáta ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében - amely perbe a Wéber Judit Ügyvédi Iroda által képviselt a felperesek pernyertessége érdekében beavatkozott - a Pest Megyei Bíróság 2010. július 5-én kelt 6.G.40.086/2009/22. számú ítélete ellen az alperes részéről 23. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

részítéletet :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét részben megváltoztatja és a II. rendű felperes keresetét 30.728.200 (Harmincmillió-hétszázhuszonnyolcezer-kettőszáz) forint és járulékainak megfizetésére vonatkozó részében elutasítja, a 28.798.800 (Huszonnyolcmillió-hétszázkilencvennyolcezer-nyolcszáz) forint és járulékainak megfizetésére vonatkozó részében az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és e körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.120.000 (Egymillió-egyszázhuszezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú és 560.000 (Ötszázhatvanezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy az állami adóhatóság külön felhívására a felhívásban megjelölt módon és számlára fizessen meg 352.144 (Háromszázötvenkettőezer-egyszáznegyvennégy) forint kereseti illetéket, továbbá 468.000 (Négyszázhatvannyolcezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az elsőfokú ítélet részbeni hatályon kívül helyezését tartalmazó rendelkezésre figyelemmel a II. rendű felperes, az alperes és a beavatkozó másodfokú perköltségét személyenként 250.000-250.000 (Kettőszázötvenezer-Kettőszázötvenezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjban és 325.056 (Háromszázhuszonöt ezer-ötvenhat) forint feljegyzett fellebbezési illetékben állapítja meg.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

Az 1997. február 19-i társasági szerződéssel alapított I. rendű felperest a Pest Megyei Bíróság mint Cégbíróság 1997. március 17-én jegyezte be a cégnyilvántartásba. A felperes egyetlen önálló aláírási joggal felruházott ügyvezetője 2001. január 18-áig (az I. rendű felperes felszámolásának elrendeléséig) az alperes volt, aki tagsági jogviszonnyal rendelkezik jelenleg is a házastársa mellett.

Az I. rendű felperes tevékenységi köre építőipari magas- és mélyépítészeti szakágazatba tartozott, ipari létesítmények komplett bontásával és a vasbeton elemek újrahasznosításával, továbbá bányakő különböző méretre történő törésével foglalkozott. A társaság a tevékenységét induló vállalkozásként, lízingelt eszközökkel kezdte meg, majd gépparkjának bővítése céljából 1997. október 3-án beruházási hitelkérelemmel fordult a Bankhoz (a továbbiakban: bank), amelytől 2001. június 1-ei lejáratú, három éves futamidőre 100.000.000 forint hitelt kívánt igénybe venni. A hitelkérelem benyújtásának időpontjában a felperes mérlegadatai pozitívak voltak, a társaság adózás előtti eredménye 20 %-os jövedelmezőséget mutatott. A társaság gépek és berendezések beszerzése céljából 135.000.000 forintos beruházásra készült, amelyet 35.000.000 forint saját erővel és 100.000.000 forint bankhitellel kívánt megvalósítani. Az I. rendű felperes megpályázta a Gyár bontási munkálatait, és - az ukrán illetőségű Rt. szándéknyilatkozata alapján - a kijevi autópálya építéséhez évi 300.000 négyzetméter kőzúzalék biztosítását. Tárgyalásokat folytatott egy győri ipartelep bontási munkálataira, romániai autópálya építéshez aszfaltkeverő telep kötörmelékkel történő folyamatos ellátására, valamint a ... Szigetnél hajózási útvonal szélesítéséhez beton támfal bontására.

A bank az 1997. november 30-ai 62/1997. számú cenzúra előterjesztésben a hitel kihelyezését meghatározott feltételekkel támogatta. Az Ügyfélminősítési és Kontroll Osztály 1997. december 9-én a hitelkihelyezést magas kockázattartalmúnak ítélte meg, és a cenzúra bizottság 1997. december 10-én arról határozott, hogy a hitelkérelmet újra kell tárgyalni. A cenzúra bizottság az 1997. december 22-ei ülésén 215/97.(XII.22.) szám alatt a hitel nyújtását meghatározott feltételek mellett egyhangúan jóváhagyta, amelyről az I. rendű felperest az 1997. december 22-ei írásbeli nyilatkozatban értesítette.

A perben nem álló T. Sales Corporation (a továbbiakban: eladó), mint eladó és az I. rendű felperes, mint vevő 1998. január 6-án - angol nyelven - szerződést kötött egy teljes kötő gépsor tulajdonának 640.000 USA dollár vételárért történő átruházása tárgyában, amelyben 150.000 dollár „deposit”-ként megjelölt biztosítékot kötöttek ki a szerződés teljesítésére. Megállapodtak abban, hogy a vételárból fennmaradó

490.000 dollárt a gépsor megvásárlásának véglegesítéséhez kell megfizetni, és az eladó a teljes vételár beérkezését követően köteles a gépsort a felperes részére átadni. A szerződő felek a szerződés teljesítési határidejét 1998. február 28-ában határozták meg. A felek a szerződésre az angol jogot tekintették irányadónak.

Az I. rendű felperes a fenti szerződésben meghatározott 150.000 dollár „deposit”-ot 1998. január 12-én és 1998. január 26-án két egyenlő részletben átutalta az eladó részére.

Az eladó 1998. január 20-án neodymium mágnesek gyártására és szállítására tett ajánlatot, majd 1998. január 30-án az I. rendű felperessel szemben 139.800 dollár összegben pro forma számlát bocsátott ki 12.000 egység neodymium mágnes vételáráról. Az I. rendű felperes az ajánlatot 1998. február 2-án elfogadta, és a számlában meghatározott teljes vételárat 1998. február 6-án az eladó részére átutalta. Az eladó 1998. február 10-én tájékoztatta az I. rendű felperest, hogy az átutalást annak beérkezését követően azonnal feldolgozzák, és megtesznek mindent annak érdekében, hogy a szállítmányt márciusban - vagy ha bármilyen előre nem látható és általuk nem befolyásolható esemény merül fel - amilyen hamar csak lehet, megkapják.

A bank és az I. rendű felperes a hitelszerződés biztosítékaiban történő megállapodást folyamatosan egyeztette, de az elhúzódozó hitelbírálat és a hitelszerződés megkötésének hiányában a felperes az eladó részére a kötőrsor vételárának fennmaradó részét kifizetni nem tudta, ezért az eladó és az I. rendű felperes a vételár kifizetésének és a szerződés teljesítésének határidejét 1998. március 31-éig meghosszabbították.

A bank 1998. március 19-én a jóváhagyás feltételrendszerét ismételten átvizsgálta, és a hitelnyújtást a cenzúra bizottság 35/98. (III.19.) szám alatt különböző újabb feltételekkel és módosításokkal jóváhagyta.

Az eladó 1998. április 2-án tájékoztatta az I. rendű felperest, hogy lejárt a szerződés harminc napos meghosszabbítása is, így kénytelenek a gépet másnak eladni.

Az eladó 1999. július 15-én tájékoztatta az I. rendű felperest, hogy a neodymium mágneseket továbbra is tárolja, amelynek költsége folyamatosan havi 50 angol font. A tárolási díj kifizetését követően az árut feladják a felperes részére.

Az I. rendű felperes 2001. január 18-ától kezdődően felszámolás alatt áll. A felperes korábbi felszámolója, a C. I. Tanácsadó Kft. képviseletében eljáró dr. K. P. felszámolóbiztos, valamint az alperes 2001. június 5-én jegyzőkönyvet írt alá, amelyben az alperes átadta a 2001. január 17-ére kiállított tevékenységet záró mérleget. Ennek tartalma szerint a cég vagyona 3.000 forint készpénzből és 76.771.000 forint és kamatainak megfelelő összegű követelésből áll. Történeti értékű iratok nem voltak, élő szerződések, intézkedést igénylő ügy nincs. A

társaságnak egy peres ügye van, amelynek iratait az alperes átadta a felszámoló biztos részére. Kijelentette, hogy a mérlegen felül átadja a társaság összes iratát.

A C. I. Üzleti Tanácsadó Kft. a Céglőzöny 2002. évi 28. számában nyilvános pályázat útján meghirdette a társaságnak külföldi adóssal szemben fennálló bizonytalan, kétes és vitatott 59.527.000 forint követelését.

Az alperes 2006. október 2-án írásban tájékoztatta a felszámolót, hogy átadja az eladóval megkötött neodýmium mágnesek vásárlásának eredeti dokumentációját. Tájékoztatta, hogy a mágneseket nem tudták haza hozni, mert a cég anyagi csődje nem tette lehetővé a fizetendő vám és áfa kifizetését.

A felpereseknek a 6.G.40.050/2006/24. számú jogerős részítélettel el nem bírált keresete 59.527.000 forint és ennek 2001. január 18-tól járó késedelmi kamata megfizetésére irányult. A II. rendű felperes a per során engedményezéssel megszerezte az I. rendű felperes perbeli követelését. Az I. rendű felperes a keresetét csak perköltségre tartotta fenn, a II. rendű felperes saját javára kérte az alperes marasztalását. Előadta, hogy a társaság az 1998. december 31-ei mérleg kiegészítő melléklete szerint foglalóként utalta át ezt az összeget az angol cégnek, erről a banki bizonylaton túlmenően semmilyen irat nem lelhető fel. Az adóhatóság a kifizetést rendkívüli ráfordításként nem fogadta el. Az alperes a bizonylatok nélkül kifizetett összeg visszafizetése iránt intézkedést nem tett, és ezzel a társaságnak kárt okozott. A II. rendű felperes a keresetet a már nem hatályos 1997. évi CXIV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 29. §-ának (1) bekezdésére és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 339. § (1) bekezdésére alapította. Az alperes által a per során szolgáltatott okiratokhoz kapcsolódóan a felperesek arra hivatkoztak, hogy az alperes ezeket az iratokat a felszámolónak korábban nem adta át, és az adóhatóságnak sem mutatta be. Állításuk szerint az alperesnek a „deposit” kifizetésével meg kellett volna várnia a hitelszerződés megkötését. Az adóhatósági jegyzőkönyvet az alperes aláírta, de a szerződéseket még a kiegészítő vizsgálat során sem adta át. A per során benyújtott okiratok hitelességéhez alapos kétség fűződik. A neodýmium mágnesek a tevékenységet záró mérlegben tárgyi eszközként nem szerepelnek, miközben az alperes írásban úgy nyilatkozott, hogy a cégnek egyéb vagyontárgya nem maradt. A felperesek az elévülés kezdő időpontját 2003. február 28-ában jelölték meg. A kötő gépekre megkötött 1998. január 6-ai szerződés teljesítési határideje 1998. február 28-a volt, mindehhez képest az alperes a hitel folyósításának részletes feltételeit nem ismerhette, ennek ellenére vállalta a foglaló kifizetését. Az alperes a társaság vagyonával sajátjaként rendelkezett, és gondoskodnia kellett volna a jogalap nélkül kifizetett összeg visszafizetésének követeléséről.

A beavatkozó a felperesekkel egyezően kérte az alperes marasztalását.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Előadta, hogy a társaság korábban lízingbe vett gépekkel dolgozott, ezeket kívánták saját tulajdonú állóeszközökre lecserélni. Az I. rendű felperes az angol céggel a bank cenzúra

bizottságának 1997. december 22-ei határozata ismeretében kötötte meg a szerződést. A határidő módosítást az eladó elfogadta, és a visszakövetelés tekintetében azért nem pereskedtek, mert a nemzetközi jogászok úgy ítélték meg, hogy arra nincs esély. Az átutalás időpontjában a cenzúra bizottság már a hitelt jóváhagyta, így joggal bízhatott abban, hogy a szerződést megkötik. Az angol cég végül a gépet másnak értékesítette, így az ügylet megghiúsult. A „deposit” átutalásának hiányában az ügylet nem jött volna létre. A neodymium mágnesek vételárának egy összegben történő átutalásáról az alperes a felszámolót tájékoztatta, de a felszámoló semmit sem tett a mágnesek hazahozatala érdekében. Állította, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, míg a felszámolónak lehetősége lett volna a „deposit” elévülési határidőn belül történő visszakövetelésére. A felszámolók az őket terhelő kárenyhítési kötelezettségüknek nem tettek eleget.

Az alperes elévülési kifogást is előterjesztett. Arra az esetre, ha az alperes kártérítési felelőssége fennállna, állította, hogy a kár 1998 februárjában bekövetkezett, mert a követelés behajtása érdekében már ekkor kellett volna az intézkedéseket megtenni. A felszámoló a követelésekről tudott. Ezt alátámasztja a Céglközlönyben megjelent hirdetés, de nem maga érvényesítette azt a kötelezettekkel szemben, ezért a követelések a felszámoló magatartása miatt évültek el.

Az alperes a 2007. május 25-i tárgyalási határnapon bejelentette, hogy az eladót 2001. január 31-ével törölték, és nincs a neodymium mágnesek hollétéről.

Az elsőfokú bíróság a 2010. július 5-én kelt 6.G.40.086/2009/22. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű felperesnek 59.527.000 forintot, ezen összeg után 2004. február 7. napjától 2004. december 31. napjáig évi 11 %, 2005. január 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező késedelmi kamatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 2.000.000 forint, a II. rendű felperesnek 375.000 forint, a beavatkozónak 375.000 forint perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak az adóhatóság felhívására 677.200 forint feljegyzett elsőfokú eljárási illetéket.

Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában megállapította, hogy a Gt. 299. § (2) bekezdésének alkalmazásával a perbeli jogviszonyra a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény (a továbbiakban: régi Gt.) 32. § (1) bekezdése az irányadó. A felperesnek kellett azt bizonyítani, hogy az ügyvezető magatartása jogellenes volt, a kár bekövetkezett és a jogellenes magatartás, valamint a kár bekövetkezése között az okozati összefüggés fennáll. Ezzel szemben az alperes bizonyíthatta, hogy a vezető tisztségviselőktől általában elvárható gondossággal járt el. Az elvárható gondosság mércéjét a régi Gt. az adott tisztséget betöltő személyekhez köti. Az ügyvezetőnek mérlegelnie kell, hogy rendelkezik-e azokkal a képességekkel és ismeretekkel, amelyek egy cég vezetéséhez szükségesek. Elvárható az ügyvezetőtől, hogy üzleti partnereket gondosan válassza meg, a szokásos üzleti kockázatot meghaladó mértékű kockázatot ne vállaljon, a bizonylati

fegyelmet betartsa, a cég vagyoni helyzetének áttekintését folyamatosan biztosítsa, és a felszámolás elrendelését követően az iratokat a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 31. §-ának megfelelően teljes körűen bocsássa a felszámoló rendelkezésére. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az ügyvezetőnek kell bizonyítani az általa kötött szerződés tartalmát, valamint azt, hogy a szerződés megkötésekor körültekintően járt el, az ügylet a gazdasági társaság érdekét szolgálta, a kifizetésről szabályszerű bizonylatokat állítottak ki, és az ügyletből származó igények érvényesítése céljából minden szükséges intézkedést megtett. Egyértelmű, hogy az alperes szándéka az volt, hogy a szerződést lebonyolítsa, azonban tény, hogy olyan időpontban utalta át a „deposit”-ot, amikor még nem lehetett biztos abban, hogy a vételár hátralévő részére lesz fedezete. Az angol jogról való tájékoztatás szerint a „deposit” a szerződés biztosítéka, amely a megállapodás teljesítésének garanciájaként szolgál. Ha erről az alperesnek nem volt biztos tudomása, tájékozódnia kellett volna a „deposit” jogi természetéről.

Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint alapelveként kimondható, hogy csak akkor köthet az ügyvezető a külföldi jog alá tartozó szerződést, ha annak tartalmával és lehetséges következményeivel tisztában van, így az alperes terhére kellett értékelni a „deposit” értelmezésével kapcsolatos bizonytalanságot. A magyar jog szerinti fogláló kikötése sem lett volna helyénvaló, mert nem volt biztos a hitel folyósítása, ezért a biztosíték kikötése túlzott kockázatnak minősül. Olyan adat nem merült fel, hogy egy másik gépsor megvásárlására nem volt lehetőség, így a szerződés azonnali megkötésére nem volt kényszerítő szükség.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a pénz átutalása a mágnesekkel kapcsolatban már önmagában megalapozná az alperes kártérítési felelősségét. Erre olyan időpontban került sor, amikor a kötőrógép vásárlása és a hitel felvétele folyamatban volt. A mágnesek teljes vételárának kifizetését semmi sem indokolta, különös tekintettel arra, hogy a vám és az áfa kifizetésére a társaságnak nem maradt fedezete. Ez az ügylet ugyancsak túlzott kockázatvállalásnak minősült, amely a kártérítési felelősséget egyértelműen megalapozza. A vezető tisztségviselőtől elvárható, hogy a jogalap nélkül, tévedésből, vagy szabálytalanul kifizetett pénzüsszegek esetében a visszakövetelés érdekében megtegye a szükséges lépéseket, amelyre nem került sor, és az igény érvényesítése az angol jog szerinti hat éves elévülési határidő elteltével lehetetlenné vált. Ez a mulasztás az alperes felróható magatartásaként megalapozza a kártérítési felelősségét.

Az elsőfokú bíróság az elévülési kifogást nem találta megalapozottnak. A kártérítés esedékessé válásánál a vagyonszökkenés időpontja az irányadó. A károkozó magatartás folyamatot valósított meg a pénzüsszeg kifizetésétől a visszakövetelés érdekében szükséges intézkedések elmulasztásáig. Az I. rendű felperes vagyona nem a pénz kifizetésekor, hanem a visszakövetelés lehetetlenné válásakor csökkent. A pénz kifizetése az eszközök összértékét nem csökkenti, csupán a mérleg sorok között idéz elő változást. A társaság vagyona akkor csökken, amikor a követelés az aktívumok közül kikerül, ennek egyik esete az elévülés. A károkozó

magatartás és a kár bekövetkezése tehát időben elválhat egymástól, így az elsőfokú bíróság nem osztotta az alperes álláspontját, amely szerint az elévülési határidő már a pénz kifizetésekor megkezdődött.

Az I. rendű felperes az elévülés bekövetkezése előtt felszámolás alá került, és az elsőfokú bíróság ennek ténybeli alapján vizsgálta a károsult közrehatását. Megállapította, hogy az alperes maga is megtehetette volna a behajtás érdekében szükséges lépéseket. A követelés a tevékenységet lezáró mérlegben nem szerepelt, sőt az alperes azt jelentette ki, hogy intézkedést igénylő ügy nincs. A mérleg valódiságáért is a vezető tisztségviselő a felelős. A kifizetések az adóhatóság jegyzőkönyvében szerepelnek, azonban az alperes a szerződéseket nem bocsátotta a revízió rendelkezésére. A felszámoló így nem volt olyan helyzetben, hogy bármilyen lépést tegyen a kifizetett összegek visszaszerzése, illetve a mágnések leszállítása érdekében. A felszámolónak mérlegelnie kell a követelés behajtásának esélyét, a várható költségeket, és ha úgy látja, hogy a követelés behajtása nagy valószínűséggel nem járna sikerrel, az eljárást nyilvánvalóan nem indíthatja meg. Az I. rendű felperesnek így a kár csökkentésére lehetősége nem volt. A visszakövetelés iránti igény 2004-ben elévült, az adós vagyona csökkent, és esedékessé vált az ügyvezetővel szembeni kártérítési igény. Az elévülés nyugvását ezért nem kellett vizsgálni.

Az elsőfokú bíróság a kamatfizetés kezdetét ahhoz igazodva határozta meg, hogy az angol jogról szóló tájékoztatás szerint hat év az elévülési idő, tehát ezen időtartamon belül lett volna lehetőség a „deposit”, illetve a vételár visszakövetelésére, így ezen időszak végére csökkent az adós vagyona, és a követelés esedékessé vált.

Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a felperesek keresetének elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra utasítását kérte, illetőleg a dr. K. P. (az I. rendű felperes korábbi felszámolóbiztos) ellen folyamatban lévő büntető eljárás jogerős befejezéséig a per tárgyalásának felfüggesztése mellett az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást nem tárta fel kellő alaposággal, és a rendelkezésre álló adatokból téves jogi következtetésre jutott. Dr. K. P. tanúvallomásának bizonyítéki értékét az elsőfokú bíróság semmilyen módon nem indokolta, pedig tudomással bírt a tanú és az alperes közötti viszonyról, valamint a tanúnak az I. rendű felperes vagyonával kapcsolatban végzett tevékenységéről. Az elsőfokú bíróság dr. K. P. tanúvallomását bizonyítékként fogadta el, ezzel szemben a tanú ellen a cég vagyonának jelentős csökkenése miatt az ügyészség csödbüntett miatt vádat emelt, és az eljárás bírói szakban van. Figyelmen kívül hagyta, hogy a M.H. Rt. elleni követelés értékesítése mellett a felszámoló értékesítésre kínálta a per tárgyát képező követelést is. Nem felel meg a valóságnak, hogy az I. rendű felperes csupán később szerzett tudomást az ügyletekről, így az elsőfokú bíróságnak a felszámoló felelőssége vonatkozásában is vizsgálnia kellett.

Az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az alperes kárenyhítést célzó tevékenységének relevanciáját, mely szerint érdemi lépéseket tett a mágnesek felkutatása és hazaszállítása érdekében, és amelyről az I. rendű felperes új felszámolóját írásban is értesítette. Vizsgálni kellett volna, hogy a felszámolónak milyen közrehatása volt a kár bekövetkezésében, ennek hiányában az alperes tevékenysége és a kár bekövetkezése közötti okozati összefüggés vitatható. Amikor az elsőfokú bíróság az alperes felelősségét vizsgálta, ellentétesen értékelte azt a tény, hogy a felszámolónak mérlegelnie kellett a követelés behajtásának esélyét. Nem megalapozott az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy az alperes a partnereit gondatlanul választotta meg.

A peranyagban is rögzítésre került, hogy az I. rendű felperes az érintett időszakban a magyarországi építőipar prominens cégeivel állt üzleti kapcsolatban. A lízingelt gépeket a felperes bérbe adva hasznosította, és a cég könyvelési adataiból megállapítható, hogy a gépsor 20-30 millió forintos haszonnal dolgozott. Az alperes joggal feltételezte, hogy a gépsor megvásárlásával a vételárat fél év alatt megtermeli. Az alperes a banki ígervények és a személyes egyeztetések alapján megalapozottan feltételezte a kölcsön folyósítását. Ezért foglalta le a gépsort, amely a banki kölcsönből piaci érték alatt megvásárolható lett volna. Életszerű, hogy a vevő a hitel elbírálása alatt a megvásárolni kívánt dolgot lefoglalja. A banki feltételek megváltozásáért az alperest felelősség nem terheli, és a perben bizonyította, hogy a banki kölcsön folyósítását alapos okkal feltételezhette. Az elsőfokú bíróság rögzítette az ítéletben a keresetmódosítást, valamint azt is, hogy a felperesek keresete kismértékben megalapozatlan volt, mégis a Pp. 78. § (1) bekezdését alkalmazta, ezért az 1.900.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíj eltúlzott. Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felszámoló nem látta értelmét a mágnesek behozatalának és a foglaló visszakövetelésének, ugyanakkor az alperes terhére értékelte, hogy nem tett eleget a szerződéses kötelezettségeinek, és nem próbálkozott egy drága és bizonytalan kimenetelű perrel.

Az alperes a tőle elvárható gondossággal járt el mind a mágnesek, mind a kötőrő gépsor megrendelése során. A cégnek elemi érdeke volt a lízingelt gépsor kiváltása, és a jelentős üzleti haszonnal kecsegtető mágnesek megvétele is. Az alperes az üzleti partnerei kiválasztásában körültekintő volt, míg a cenzúra bizottság a hitelkérelmet elfogadta, és várható volt a M. H. Rt. által befogadott 75.000.000 forintos számlatartozás kifizetése is. A cég ezért potenciálisan 175.000.000 forinttal rendelkezett. A kárt a felszámolóbiztos okozta, mert az érdekei nem azt diktálták, hogy a hitelezőket kifizesse.

Az I. rendű felperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A II. rendű felperes és a beavatkozó fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Állításuk szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és helytálló az abból levont jogi következtetése is. Ismételten hivatkoztak arra, hogy az alperes a szerződésekről a felszámolót nem tájékoztatta, az iratokat sem adta át, és nem úgy járt el, ahogy az általában elvárható. A felszámolónak nem volt lehetősége a kárt enyhíteni, erre az alperes alaptalanul hivatkozik. Az alperes 1998 február elején jelezte, hogy a hitelfeltételek

első két pontját nem tudja teljesíteni, ennek ellenére az eladónak három alkalommal jelentős összegeket utalt át. Az átutalások időpontjában az alperes előtt nyilvánvaló volt, hogy a kért hitelt nem kaphatja meg, mert a feltételeket nem tudja teljesíteni. Valótlan az alperesnek az a hivatkozása, hogy a cég potenciálisan 175.000.000 forinttal rendelkezett, mert 1998 elején már jelentős összegű adótartozása állt fenn.

A fellebbezés megalapozott.

Az alperes polgári jogviszonyon alapuló kártérítési felelősségének ténybeli alapján indított kereset érdemi elbírálását a felszámolóbiztos büntetőjogi felelősségének eldöntése nem érinti, ezért a Fővárosi Ítéltábla a tárgyalás felfüggesztésére irányuló fellebbezési kérelmet, és a Pp. 152. § (1) bekezdésének alkalmazását nem találta indokoltnak.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a Gt. 299. § (2) bekezdésének alkalmazásával a felek jogviszonyára a régi Gt. 32. § (1) bekezdése az irányadó, amelynek tartalma szerint a vezető tisztségviselők az ilyen tisztséget betöltő személyektől általában elvárható gondossággal kötelesek eljárni, és a kötelezettségeik megszegésével a gazdasági társaságnak okozott kárért a polgári jog általános szabályai szerint felelősek.

A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdésének alkalmazásával a felperesek kötelezettsége volt annak bizonyítása, hogy az alperes a per tárgyát képező szerződések megkötése és a kifizetések, valamint a visszakövetelés elmulasztása során nem az ilyen tisztséget betöltő személyektől elvárható gondossággal járt el, és ezzel okozati összefüggésben az I. rendű felperest a kereseti követelésben meghatározott mértékű kár érte.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 164. § (1) bekezdéséből eredő bizonyítási kötelezettséget azonban nem minden vonatkozásban állapította meg helytállóan, és ennek következtében a bizonyítás sikertelenségét sem megfelelően alkalmazta. Az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakkal ellentétben nem a vezető tisztségviselőre hárul annak a ténynek a bizonyítása, hogy körülmények között járt el, hanem a kártérítést követelő gazdasági társaság köteles teljes egészében bizonyítani azt az állítását, hogy az ügyvezető a kötelezettségét a régi Gt. 32. § (1) bekezdésében szabályozottak szerint megszegte, és a társaság kára a kötelezettségszegéssel okozati összefüggésben következett be. A régi Gt. 32. § (1) bekezdésében szabályozott kártérítési felelősség szempontjából a vezető tisztségviselőktől elvárt gondossági szint az általános mércéhez képest szigorúbb megítélés alá esik, mert azt nem egy adott helyzetben tanúsítható általánosan elvárt magatartáshoz (Ptk. 4. § (4) bekezdés), hanem magához a vezetői tisztség ellátásához kapcsolódó elvárásokhoz köti.

Az elsőfokú bíróság az eladó és az I. rendű felperes által 1998. január 6-án megkötött szerződés feltételrendszerének pontos meghatározása végett széles

körű bizonyítási eljárást folytatott le. A szerződésre irányadó angol jog tartalma szerint az érintett szerződésben kikötött „deposit” egy olyan típusú szerződést biztosító mellékkötelezettség, amely a szerződés teljesítésének elmulasztása esetén pénzbeli szolgáltatásként már nem követelhető vissza, azt a szerződésszegő fél - hasonlóan a Ptk. 243. §-ában szabályozott foglalóhoz - elveszíti.

Az elsőfokú bíróság a kötőre gépsor megvásárlása tárgyában kötött szerződés tekintetében az alperesnek a régi Gt. 32. § (1) bekezdése szerint megvalósuló kártérítési felelősségét abból a ténybeli alapból látta megállapíthatónak, hogy a szokásos üzleti kockázatnál nagyobb mértékű kockázatvállalás a vezető tisztségviselőtől elvárható gondos eljárás szintjét meghaladja.

Annak megítélése, hogy a vezetői tisztséget ellátó személytől pontosan milyen magatartási szabályok várhatóak el, minden esetben függ az adott gazdasági társaság társasági formájától és gazdálkodásának sajátosságaitól is, és a magatartás értékelésénél a társaság fő tevékenységi körének, valamint a piaci viszonyok előre láthatóságának is döntő jelentősége van. A gazdálkodó szervezetek kockázatvállalása a gazdasági versennyel szükségszerűen együtt jár, és egy üzleti döntés hátrányos hatása nem feltétlenül a kockázatvállalás súlyának következménye.

A gazdasági kockázat mérlegelésében rejlő tévedés lehetősége minden szerződés megkötése előtt fennáll, és a tévedés súlya, annak kisebb vagy nagyobb mértéke a vezető tisztségviselő gondatlan eljárására önmagában ténybeli alapot nem szolgáltat, és kötelezettségszegés megállapításához sem vezethet. A túlzott kockázatvállalás önmagában nem tekinthető olyan magatartásnak, amely meghaladná a régi Gt. 32. § (1) bekezdésében foglalt elvárhatósági mércét. A gazdasági társaságok törvényes képviselőjeként eljáró vezető tisztségviselőktől az várható el, hogy a gazdasági társaság vagyoni viszonyait is figyelembe véve a döntéseik előtt az ügylet kockázatát minden esetben mérlegeljék, és a piaci viszonyokat, valamint saját helyzetüket reálisan felmérve hozzák meg a társaság vagyoni helyzetére is kiható döntéseiket. A társaság üzleti döntéseiben rejlő kockázatoknak a vezető tisztségviselőre történő telepítése lényegében a gazdasági versenyben piaci szereplőként megjelenő gazdasági társaságot mentesítené a versennyel együtt járó, és a piacgazdaságban számtalanszor előforduló hátrányos jogkövetkezmények alól. Ha a szerződés megkötésével a teljesítés és az üzleti haszon reális lehetősége - egyéb feltételeket is figyelembe véve - fennáll, a vezető tisztségviselő eljárásának gondossága a kockázatvállalás mértékével nem értékelhető. A vezető tisztségviselő felelősségének megállapításához az vezethet, ha a társaság gazdasági helyzetét, valamint a piaci környezetet teljes egészében tévesen felmérve, előre láthatóan és kirívóan ésszerűtlen kockázatot vállal.

A perrel érintett esetben az I. rendű felperes a gazdasági életben szokásos módon a beruházást részben bankhitel igénybevételeivel kívánta megvalósítani. A hitelkérelem benyújtása jóval korábban történt (1997. október 3.), mint a kötőre

gépsor megvásárlása tárgyában megkötött szerződés aláírása. A hitelkérelem ügyintézése a pénzüzetek által megszokott módon, elsősorban a hitel biztosítékainak egyeztetésére korlátozódott. Az elsőfokú bíróság által beszerzett iratokból megállapítható, hogy a bank cenzúra bizottsága 1997. december 22-én a beruházási hitelnyújtást a biztosíték rendszer teljesítésének függvényében jóváhagyta, amelyről a felperest az 1997. december 22-ei írásbeli nyilatkozattal értesítette. Az I. rendű felperes ezt követően, 1998. január 6-án kötötte meg a szerződést, amely a folyamatban lévő hitelkérelem és a bank pozitív válaszána függvényében nem tekinthető kirívóan ésszerűtlen kockázatvállalásnak, mert az I. rendű felperes alappal bízott abban, hogy a vételárát az eladó részére a teljesítési határidőig (1998. február 28-ig) teljesíti. A „deposit” a szerződés teljesítésének biztosítékaként szolgált, amely garanciát nyújtott arra is, a teljesítés időpontjában az I. rendű felperes a saját gazdálkodásához szükséges gépsort az eladótól a szerződésben foglaltaknak megfelelően átvegye. A szerződés tehát mindkét fél részéről kockázatot foglalt magában, de a kockázat mértéke - figyelemmel a pozitív elbírálás alatt álló hitelkérelemre - nem haladta meg azt a gondossági szintet, amelyet a vezető tisztségviselőkkel szemben a Gt. 32. § (1) bekezdése meghatároz.

A II. rendű felperes és a beavatkozó fellebbezési ellenkérelmében foglaltakkal ellentétben az iratokból az is megállapítható, hogy a bank 1998. február 10-ei előterjesztése szerint a szerződési feltételeknek azt a két pontját, amelyet az I. rendű felperes teljesíteni nem tudott, az ügylet kockázata szempontjából jelentéktelennek minősítette, így nem felel meg a valóságnak, hogy mindez a hitel pozitív elbírálását érdemben befolyásolta.

Az elsőfokú eljárás során szolgáltatott bizonyítékok alapján megállapítható tény, hogy az I. rendű felperes vagyoncsökkenését nem a „deposit” jogi természetéről való tudakozódás hiánya, hanem az okozta, hogy az adásvételi szerződés teljesítése megghiúsult. Az adásvételi szerződés megkötésének, valamint a „deposit” kifizetésének időpontjában (1998. január 12. és január 26.) a vételár teljesítésének reális lehetősége a fentiek alapján fennállt, ezért a szerződést biztosító mellékkötelezettség kikötése és annak teljesítése önmagában felróhatóan nem tekinthető. A szerződés nem a szerződéskötéskor tanúsított gondatlan magatartás miatt, hanem azért hiúsult meg, mert a meghosszabbított teljesítési határidőn belül (1998. március 31.) a hitelkérelmek sorozatos pozitív elbírálását követően a bank és az I. rendű felperes között a hitelszerződés nem jött létre. Az I. rendű felperes szerződéses kötelezettséget vállalt a szerződést biztosító mellékkötelezettség kifizetésére, és a vételár teljesítésére, így a rendelkezésre álló adatok alapján a felperesek azt sem bizonyították, hogy az alperest a szerződésben kikötött „deposit” visszakövetelésének elmulasztása miatt felelősség terheli.

A felperesek kétségbe vonták az alperes által benyújtott hiteles fordítással ellátott okiratok bizonyító erejét, de ezt meghaladóan értékelhető módon nem jelölték meg, hogy az okiratokban foglalt nyilatkozatok megtételének valóságtartalmát milyen indokok alapján vitatják. Önmagában az a körülmény, hogy a felszámoló korábban az iratokat nem ismerte, az okiratok bizonyító erejét nem teszik kétségesse. Az

alperes ezzel szemben alappal hivatkozott arra, hogy az I. rendű felperes korábbi felszámolója a Céglőzöny 2002. évi 28. számában a per tárgyát képező - külföldi adóssal szemben fennálló bizonytalan - követelést nyilvános pályázat útján meghirdette, így a szerződésekről ebben az időpontban, függetlenül az alperesnek a 2001. június 5-ei jegyzőkönyvben foglalt nyilatkozatától, már nyilvánvalóan tudomása volt.

A fentiek alapján a szolgáltatott bizonyítékok együttes értékelésével nem állapítható meg, hogy a kötő géppel kapcsolatos szerződés megkötése, és a szerződést biztosító mellékkötelezettség teljesítése folytán az alperes nem az ilyen tisztséget betöltő személyektől általában elvárható gondossággal járt el, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján ebben a vonatkozásban megváltoztatta és - figyelemmel arra, hogy a kereseti kérelemnek ezt a részét érintően további bizonyításra és tárgyalásra nincs szükség - a Pp. 239. §-a és 213. § (2) bekezdése értelmében részítéletet hozott, és a keresetet ebben a részében elutasította.

Az alperes fellebbezése a részítélettel érintett kereseti követelés vonatkozásában eredményre vezetett, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-a alapján irányadó 78. § (1) bekezdése értelmében marasztalta a II. rendű felperest az alperes első- és másodfokú eljárásban felmerült, ügyvédi munkadíjból álló részperköltégeiben. A beavatkozó részvételével az első- és másodfokú eljárás során költségdöbbltet nem merült fel, ezért ebben a tekintetben a Fővárosi Ítéltábla a költségekről való rendelkezést a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján mellőzte. A Fővárosi Ítéltábla az alperest megillető első- és másodfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíj mértékéről a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (3) és (5) bekezdésének, valamint a 4/A. §-ának alkalmazásával határozott, míg a fellebbezési illeték megfizetéséről szóló rendelkezés az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 74. § (3) bekezdésén, valamint a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésén és 15. § (1) és (3) bekezdésén alapul.

Az elsőfokú eljárás során beszerzett okiratok tartalma alapján a Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az I. rendű felperes a neodýmium mágnesek teljes vételárát 1998. február 6-ai értéknappal az eladó részére átutalta, és az sem volt vitás az elsőfokú eljárás során, hogy a szerződés tárgyát képező árut a felperes az eladótól nem vette át. Mindezek indokaként az alperes a 2010. február 19-én kelt beadványában arra hivatkozott, hogy a mágnesek átvételére a társaság gazdálkodásában fennálló okok miatt reális lehetőség nem volt, a fizetendő vám és az áfa ellenértékének fedezete hiányában a szükséges intézkedéseket nem tudta megtenni.

A mágnesek vételárának átutalása időpontjában a hitelfolyósítás elbírálása még folyamatban volt, ezért a kifizetés ténye az alperes kártérítési felelősségét a bank pozitív hitelbírálatának birtokában a fentiekben már kifejtett indokok miatt önmagában nem alapítja meg. A benyújtott okiratokból az a következtetés vonható

le, hogy a neodmium mágneseket az eladó a felperes javára tárolta, de annak átvétele hiányában a megnövekedett tárolási költségeket a kifizetett vételárba beszámította.

A társaság az eladónak a vételárat nem vitásan megfizette, azonban a pénzbeli szolgáltatással fedezni kívánt ellenszolgáltatásához nem jutott hozzá. A társaság vezető tisztségviselőjétől megfelelően gondos eljárás keretében elvárható, hogy a szolgáltatással nem fedezett ellenszolgáltatás átvételéhez, illetőleg az ellenszolgáltatással nem fedezett szolgáltatás visszaköveteléséhez szükséges intézkedéseket tegye.

Az elsőfokú eljárásban az alperes arra vonatkozó bizonyítékot egyáltalán nem jelölt meg, amelyből megállapítható, hogy a neodmium mágnesekkel kapcsolatos szerződés megkötését követően az I. rendű felperes vagyoni hátrányának csökkentése érdekében milyen intézkedéseket tett. Kizárólag arra hivatkozott, hogy az áru átvételét a társaság gazdálkodásában felmerült körülmények akadályoztatták. A felperesek a rájuk háruló bizonyítási kötelezettségnek eleget tettek, mert a vételár kifizetését és a visszakövetelés elmulasztását megfelelő módon alátámasztották, ezért a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján az alperesnek kell azt az állítását bizonyítania, hogy a visszakövetelés elmulasztásában felelősség nem terheli, mert a tisztségének fennállása alatt annak lehetősége a társaság gazdasági helyzetéből eredő okok miatt nem állt fenn. Az alperes csak állította, de nem bizonyította azt a tényt, hogy a fentiek tekintetében mulasztás nem terheli.

Az elsőfokú bíróság nem tájékoztatta az alperest arról, hogy a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján az alperes kötelezettsége az általa állított tény valóságtartalmának bizonyítása, és a Pp. 141. § (2) bekezdése értelmében nem hívta fel bizonyítékainak megjelölésére és bizonyítási indítványainak előterjesztésére. Az elsőfokú bíróság a fenti eljárási kötelezettségének elmulasztásával az elsőfokú eljárás lényeges szabályait sértette meg, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet ebben a részében a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot e körben a per újabb tárgyalására és újabb határozat meghozatalára utasította.

A Fővárosi Ítéltábla a határozatának a hatályon kívül helyező rendelkezése folytán a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján a másodfokú eljárással kapcsolatban felmerült részperköltség összegét csupán megállapította, amelynek viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell rendelkeznie. A Fővárosi Ítéltábla a másodfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíjat az R. 3. § (2) és (5) bekezdése alapján állapította meg, míg az alperes által le nem rótt fellebbezési illeték mértéke az Itv. 46. § (1) bekezdésén alapul.

Az elsőfokú bíróságnak az újabb eljárás során a Pp. 3. § (3) bekezdésének alkalmazásával tájékoztatást kell kiadnia arról, hogy az alperes köteles bizonyítania azt az állítását, hogy a neodmium mágnesek átvételének elmulasztásában felelősség nem terheli, mert a tisztségének fennállása alatt annak lehetősége a

társaság gazdasági helyzetéből származó okok miatt nem állt fenn, és a bizonyítás sikertelenségének következményei ebben a tekintetben az alperest, mint bizonyításra kötelezett felet terheli. Az elsőfokú bíróságnak a tájékoztatást követően a Pp. 141. § (2) bekezdése alapján - a Pp. 141. § (6) bekezdésében foglalt jogkövetkezmények terhe mellett - fel kell hívnia az alperest a tényállítását alátámasztó bizonyítékainak megjelölésére és bizonyítási indítványainak előterjesztésére. Az elsőfokú bíróság az alperes bizonyítási indítványainak függvényében lefolytatott bizonyítási eljárást követően lesz abban a helyzetben, hogy a neodmium mágnesek tárgyában megkötött szerződés alapján érvényesített követelés vonatkozásában a jogszabályoknak megfelelő döntést hozzon.

Budapest, 2011. március 1.

. Koday Zsuzsanna s.k.
a tanács elnöke

Dr. Bleier Judit s.k.
előadó bíró

Dr. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
bírósági tisztviselő